

POCZĄTKI
CHEMII

TOM DRUGI

1776-1777

1776-1777

POCZĄTKI
CHEMII

DLA
UŻYCIA SŁUCHACZÓW
AKADEMICKICH UŁOŻONE

PRZEZ

JĘDRZEIA SNIADECKIEGO

FILOZOFII I MEDYCYNY DOKTORA, CHEMII W WILENSKIM
IMPERATORSKIM UNIWERSYTECIE ZWYCZAYNEGO PUBLI-
CZNEGO PROFESSORA, TOWARZYSTWA PRZYJACIOŁ NAUK
W WARSZAWIE, MEDYCZNEGO W WILNIE,
CZŁONKA.

EDYCJA POWTÓRNA POWIĘKSZONA
I POPRAWNA

TOM DRUGI

W WILNIE

NAKŁADEM I DRUKIEM JÓZEFA ZAWADZKIEGO
AKADEMII ZWYCZAYNEGO DRUKARZA.

1807.

2.18129

~~D. 1351 / II~~

10.71

W. m.
189/2

212-16-597

212-16-597

212-16-597

REJESTR RZECZY
w *Drugim tomie zawartych.*

CHEMIIA ORGANICZNA.

Karta

- I Ustanowienie pierwszych zasad 1

CHEMIIA ROŚLINNA.

- II Ogólne wyobrażenie roślin i pier-
wsze epochy chemii roślinney 9
III O pokarmach roślinnych 15
IV Psucie roślin przez ciepło 24

CHEMII ROŚLINNEY WYDZIAŁ PIERWSZY.

*Kombinacye roślinné całkiem w roślinach
gotowe.*

- V Oleie roślinne 30
VI Kamfora 45
VII Zywice 48
Kwas benzoesowy 51

~~~~~

Wyszczególnienie żywic 55

Zywica pospolita 55 Kopaiva balsam 56 Opobalsamum 56 Mastyx 56 Ladanum 57 Sandaraka 57 Takamahaka 58 Elemi 59 Sanguis Draconis 59 żywica Guaiak 59 Gummi anime 59 Kopal 60.

Wyszczególnienie balsamów 60

Benzoës 60 Storax 60 Balsam Peruwiański i Tolutański 61

Użycie żywic, lakiery 61

VIII Wosk 65

IX Kleje roślinne, gummy, i gummy żywiczne 70

Gummy żywiczne 73

Galban 74 Olibanum 74 Scammonium 74 Gumi gutta 75 Guma ammoniacka 75 Myrra 75 Euphorbium 75 Assa foetida 76 Sagapenum 76 Opoponax 76 Aloes 76.

X Krochmal 77

XI Cukier 81

XII Extrakt 88

Własności ekstraktów 89

XIII Klayster	92
XIV Guma sprężysta	96
XV Włókno roślinne	99
XVI Garbnik czyli pierwiastek garbujący	103
XVII Pierwiastek gorzki roślinny	111
XVIII Pierwiastek opaiający, czyli nar- kotyczny	113
XIX Galareta i białko roślinne	115
<i>Białko</i>	117
XX Alkali, ziemie, metalle, i sole z ro- ślin otrzymane	117
XXI Kwasy roślinne	120
<i>Kwas szczawiowy</i>	124
<i>Kwas kleiowy</i>	130
<i>Kwas jabłkowy</i>	132
<i>Kwas cytrynowy</i>	135
<i>Kwas bursztynowy</i>	140
<i>Podkwas winny</i>	144
<i>Podwinian potażu</i>	146
<i>Podwinian sody</i>	148
<i>Kwas galasowy</i>	152
<i>Kwas kamforowy</i>	157
<i>Kwas korkowy</i>	160
<i>Kwas melityczny</i>	162

*Kombinacye roślinné z psucia lub rozkładu
pierwszych, powstające.*

XXII Fermentacya, czyli dobrowolny rozkład kombinacyy roślinnych w ogólności	165
XXIII Fermentacya winna	172
XXIV Wódka i wyskok	177
XXV Eter	183
<i>Eter siarczany</i>	184
<i>Gaz oleyny</i>	187
<i>Eter saletrowy</i>	189
<i>Gaz saletrowy eterowy</i>	195
<i>Zywe srebro piorunujące</i>	196
<i>Eter solny</i>	197
<i>Eter octowy</i>	200
<i>Teorya eterów</i>	201
XXVI Fermentacya octowa	205
<i>Kwas octowy</i>	208
<i>Sole octowe</i>	213
Occian potażu 213 Occian sody 214	
Occian ammoniakalny 214 Occian	
baryty 214 Occian stroncyany 215	
Occian wapienny 215 Occian ma-	

gnezyi 215	Occian ołowiu 219
XXVII	Gnicie czyli fermentacya gniła 222

CHEMIA ZWIERZĘCA

XXVIII	Ogólne zastanowienie się nad kombinacyami zwierzęcemi	227
XXIX	Odmiany kombinacyi zwierzęcych za pomocą ognia	251
XXX	Kombinacye zwierzęce w skład części stałych wchodzące	234
	<i>Białko</i>	235
	<i>Galareta</i>	238
	<i>Włókno zwierzęce</i>	240
XXXI	Części stałe zwierzęce	243
	<i>Mięsa</i>	243
	<i>Mózg i nerwy</i>	245
	<i>Skóra</i>	248
	<i>Błony, ścięgna, więzy i gruzły</i>	246
	<i>Kości</i>	251
	<i>Rog, i kopyta, paznokcie</i>	254
	<i>Włosy i pióra</i>	256
	<i>Jedwab</i>	257
XXXII	Części zwierzęce płynne	260
	<i>Krew</i>	260

<i>Tłustość zwierzęca</i>	267
<i>Mleko</i>	270
<i>Słina</i>	277
<i>Łzy</i>	279
<i>Tłustość odwilżająca uszy</i>	281
<i>Zółć</i>	282
<i>Kamienie żółciowe</i>	286
<i>Płyny składające oko</i>	288
<i>Wilgoć stawowa</i>	289
<i>Płyn nasienny</i>	291
<i>Płyn zawarty w błonach obwłaziących płód</i>	292
<i>Uryna</i>	294
<i>Uryn</i>	298
<i>Kamienie urynowe</i>	302
XXXIII Kwasy zwierzęce	309
<i>Kwas łożowy</i>	310
<i>Kwas mrówczany</i>	315
<i>Kwas iedwabnikowy</i>	315
<i>Kwas mleczny</i>	315
<i>Kwas urynowy</i>	317
<i>Kwas pruski</i>	319
<i>Prussian potażu i zelaza</i>	325
<i>Prussian amoniaku i zelaza</i>	326

~~~~~

sian baryty i żelaza 329 Prussian
wapna i żelaza 329 Prussian ży-
wego srebra 328

Kwas zooniczny 329

Kwas amniowy 330

XXXIV Dobrowolny rozkład istot ży-
wących 331

XXXV Powolny rozkład istot roślin-
nych zagrzebanych w ziemi 336

Drzewo kopalne 339

Turf 341

Olej ziemny 342

Nafta 343. Petroleum 343 Asfalt
345

Węgiel ziemny 346

Bursztyn 350.

OMYŁKI W PIERWSZYM TOMIE.

Karta	Wiersz	Omyłka	czytaj
15	23	zam. przyniey położona	przy nim położona.
70	6	zam: różney gęstości	iedney gęstości
132	14	zam. przez ogień	przez węgiel
233	17	zam: satra	saletra
253	1	zam. wielub	wielu
314	16	zam: dodaiące się	daiące się
360	3	zam. wpowietrz	w powietrzu
378	1	zam. 925 setnych	92,5 setnych
386	9	zam. ogrzewaią	ogrzewiając
428	2	zam. także	tak, że
435	9	zam. ammoniak i woda,	ammoniak, i woda
440		$\frac{1}{12,9}$	$\frac{1}{12,6}$
444	14	zam. ż są	iż są
451	1	zam. szcza	puszcza.

OMYŁKI W DRUGIM TOMIE.

Karta	wiersz	omyłka	czytaj
2	11	zamiast nayprostsza	nayprostsz ^e
51	10	trzymaia	trzymaiać
87	9	zjednoczą	iednoczą
94	21	znaczna	znaczna
96	21-22	Caouthouk	Caouthouc
103	22	Tanin	Tannin
115	1	wodę	wodą
121	6	niedośiwadczaiać	niedoświadczaiać
142	17	Ithria	Ittria
177	1	Wódka wyskok	Wódka i wyskok
179	7	rozmocnionego	wzmocnionego
186	23	oleiém	oleum
216	2	Ithrya	Ittria
240	16	bulionach	bulionach
246	22	w mózdzairzu	w mózdzierz
251	3	iako: to	iaako: to
254	9	stałości	stałości
277	21	pieni się ta w ustach	pieni się a w ustach
337	10	pod ziemią	pod ziemię